

Entre l'espasa i la paret

La conclusió de la guerra del Golf ha deixat a Hussein de Jordània en una situació incòmoda davant les potències occidentals, però, amb tot, la seua figura encara és símbol d'estabilitat.

Alguna cosa li ha passat al rei Hussein de Jordània. Fins poc abans del començament de la crisi del Golf era amb molt l'aliat àrab més còmode d'Occident. Amb l'esclat de la tensió al golf Pèrsic va aparèixer dins el seu país una barreja explosiva de pobresa, antioccidentalisme, fonamentalisme islàmic i sentiment pro-iraquí. La conjunció d'aquests elements l'ha posat entre l'espasa i la paret. Durant els últims mesos i fins a la derrota de les forces armades iraquianes a Kuwait, Hussein ha estat fent servir un llenguatge que molts observadors han descrit com discursos estrafolaris en què s'utilitza el llenguatge d'un jove i inspirat fonamentalista". Aquesta lenta transformació de mesos va semblar real en el discurs que va fer Hussein de Jordània el passat 6 de febrer, on va posar-se del costat de l'Iraq. El final de les seves paraules s'acostava, la veu del monarca va ressonar amb emoció continguda i va beneir el poble iraquí, del qual va dir: "són els defensors de tots nosaltres i fan onejar la bandera d'Al·là és gran" en el punt més alt i són la punta capdavantera de l'arabisme i de l'islam".

El seu regne manté una cursa difícil entre els seus veïns iraquians, israelians, saudites i sirians i des del palau s'ha de fer el possible per contenir les veus de protesta que s'escolten per tots els carrers d'Amman. L'esclat de la guerra contra l'Iraq i els atacs de l'aviació aliada contra camions jordans que transportaven gasolina per la carretera que uneix Amman i Bagdad van començar a fer bullir les passions a Jordània.

El rei Hussein ha hagut de mantenir un difícil equilibri.

ARXIU

Hussein havia de caminar al costat del sentiment del carrer si no volia veure's desbordat. El 15 de gener milers de manifestants van desfilat pels carrers d'Amman fins als edificis de les ambaixades dels Estats Units i d'Egipte. Els ànims van encendre's i van caure les primeres pedres contra la representació diplomàtica egípcia a Jordània. La policia va actuar amb duresa. Malgrat la resposta policial, la majoria dels jordans es mostren d'acord: aquesta és la primera vegada que les autoritats jordanes permeten una manifestació d'aquesta mena al cor d'Amman. Però si les protestes al carrer servien per canalitzar si més

no el sentiment majoritari de la gent del carrer, el nerviosisme es va anar apoderant de l'establishment jordà, la classe mitjana jordana, majoritàriament originària de l'East Bank.

El rei Hussein no ha estat mai tan popular, precisament perquè ha escoltat i ha donat resposta al batec del carrer. El monarca haiximita de 55 anys d'edat, que es considera descendent directe de Mahoma, no s'ha destacat mai per ser un seguidor fil per randa de les normes de l'islam. En paraules d'un diplomàtic occidental que el coneix molt bé, Hussein "no ha estat mai especialment piadós". L'adopció del lèxic radi-

cal islàmic en aquesta nova etapa és, segons l'ex-ambaixador britànic a Amman, Sir John Moberly, "causa directa de l'aïllament dels sentiments jordans". Occident no ha mostrat cap sensibilitat per aquest país. Durant l'últim viatge del rei a la Gran Bretanya, quan portava sota el braç una proposta negociada al conflicte, la rebuda de la primera ministra d'aleshores, la senyora Thatcher, va ser freda, i segons un diplomàtic àrab, va fer servir un llenguatge amb Hussein més propi del segle XIX que no del segle XX. Això sembla que va ferir Hussein, acostumat a tractar amb la societat britànica, educat a Harrow i a l'acadèmia militar de Sandhurst.

ARMAR UN MONSTRE

El rei Hussein visita setmanalment els camps d'entrenament dels voluntaris que formen l'Exèrcit Popular i no pot dissimular l'expressió de la seva cara quan es troba davant el monstre que el mateix ha creat. A finals de gener, Hussein va accedir finalment a les demandes dels Germans Musulmans i dels simpatitzants de l'Organització per l'Alliberament de Palestina i va distribuir armes lleugeres entre els voluntaris. Aparentment esperava que l'Exèrcit Popular serviria per donar sortida als sentiments nacionalistes dins el país. Però aquesta era sens dubte una aposta perillosa: el monarca jordà ha donat armes a grups que el seu exèrcit va haver d'esclafar ara fa vint anys, durant el conegut Setembre Negre, que va representar una ràpida però sagnant

Els refugiats a Jordània han influït sobre el tarannà del monarca.

ARXIU

guerra civil. Hussein ha facilitat armament a sectors que no dubtarien a aixecar-se contra ell en un futur.

Desenes de milers de voluntaris han passat pels diferents centres de reclutament des que la crisi del Golf va esclatar. A mitjans de febrer, en una entrevista feta per la televisió jordana, el màxim responsable de l'Exèrcit Popular, el general Ahmed al-Tayeb, va dir que les seves forces tenien més voluntaris dels que realment podien entrenar i armar i va prometre que ell es faria responsable de continuar amb la preparació dels milers de voluntaris. L'exèrcit Jordà ha lliurat milers de fusells d'assalt Kalashnikov i llançadors de cohets RPG a grups de voluntaris seleccionats. Ara bé, les autoritats jordanes s'han reservat algunes opcions: les armes són distribuïdes sense o amb molt poca munició i la majoria dels voluntaris han de lliurar-les a l'exèrcit cada nit. La força dels voluntaris jordans té poques similituds amb les del seu veí l'Iraq, malgrat que aquest sigui el model que potser tenia al cap el rei Hussein quan va decidir crear la seva versió d'Exèrcit Popular l'any 1980, al començament de la guerra entre l'Iraq i

l'Iraq, per tal d'equilibrar la lleialtat, més que qüestionable, del seu exèrcit regular. L'exèrcit popular iraquetà integrava una força de 850.000 voluntaris amb un sistema rotatori dins de cada unitat. Ara bé, en el cas del rei Hussein, aquest exèrcit representa una mena de vàlvula de seguretat.

VIURE ENTRE DUES AIGÜES

La mateixa vida personal del rei Hussein de Jordània sembla afectada per l'enfrontament i la dualitat entre l'Orient i l'Occident. La seva quarta dona, la reina Noor, la reina dels ulls blaus, es diu realment Lisa Halaby i va néixer fa 39 anys a Washington DC, de mare americana i pare d'origen sirí que era uns dels màxims responsables de les línies aèries Panam. La reina Noor va conèixer Hussein fa dotze anys quan treballava a Amman per a les línies aèries jordanes. Avui la parella reial governa un regne on les pel·lícules occidentals no són projectades a les pantalles de cinema. En els avions de les línies aèries jordanes no se serveix alcohol. Les hostesses, com moltes dones jordanes, es cobreixen el cabell amb

mocadors. Fins i tot la reina Noor ha de tapar-se el cap quan participa en actes socials del seu país, mentre que el rei Hussein s'ha deixat créixer la barba per tal de donar més credibilitat a la seva nova imatge religiosa. No és el rei que ha canviat, algunes fonts pròximes a la família reial ho han volgut deixar ben clar. Ara bé, les circumstàncies concretades amb l'augment del poder i de la influència dels Germans Musulmans ha estat per a molts l'instrument que ha portat Jordània a una política pro-iraquiana. Els problemes per a Hussein van fer-se més grans quan va decidir un bon dia impulsar el seu país en el camí de la democràcia. Les eleccions parlamentàries de novembre de 1989 van portar la sorpresa, els Germans Musulmans van superar totes les previsions i van fer-se amb el control de 22 dels 72 seients del parlament jordà. Deu escons més van anar a parar a mans de diferents grups islàmics independents. Al gener de 1991, finalment, membres dels Germans Musulmans van entrar a formar part del govern i van passar a controlar les carteres de Desenvolupament Social, Educació, Sani-

tat, Justícia i Afers religiosos.

Tots aquests factors només han portat el rei Hussein a prendre un posicionament obert i declarat a favor de Bagdad. Ho ha passat malament però no tenia cap altra alternativa. En poc més de vuit mesos Hussein sembla haver envellit vint anys i el seu país serà castigat per Occident, que podria deixar-lo fora de qualsevol iniciativa d'ajuda econòmica ara que ha acabat la guerra. Mentrestant, a uns 150 quilòmetres d'Amman, a Tel-Aviv, la capital israeliana, se segueix de molt a prop i amb molta atenció tot el que passa a Jordània. Són molts els que diuen que per saber què passa a Jordània primer cal anar a Israel. Potser tenen raó. Israel sembla que en tota aquesta història té les idees molt clares. Hussein de Jordània no és possiblement el millor rei que podrien desitjar, però sens dubte és infinitament millor a la possibilitat que Jordània sigui governada per islàmics radicals. Cal fer, doncs, el possible perquè Hussein continuï al capdavant del seu país. Ell és, malgrat tot, sinònim d'estabilitat per a les fronteres israelianes.

Josep Morell